

Відгук

офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора Колодія Анатолія Миколайовича на дисертацію Полянського Анатолія Григоровича «Реалізація функції правосуддя в сучасних умовах конституційного розвитку України», представленої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право

Представлена дисертація присвячена актуальній теоретичній та практичній проблемі – реалізації функції правосуддя в сучасних умовах конституційного розвитку України. Теоретична актуальність цього дисертаційного дослідження зумовлюється тим, що в Україні, на даний час, відсутні цілісні монографічні дослідження, які б висвітлювали теорію і практику реалізації функції правосуддя в сучасній Україні.

Практична актуальність дисертаційного дослідження пояснюється тим, що сучасне вітчизняне праворозуміння та юридична практика далекі від дійсного запровадження цивілізаційно-загальноновизнаного, насамперед, європейського правосуддя. До того ж, вітчизняне законодавство, у сфері правосуддя, на жаль, страждає безліччю недоліків як технічного, так і змістового характеру, маються на увазі ті закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті останнім часом. А саме, Закони України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 р. № 1401-VIII, «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII та інші.

До того ж, надзвичайно актуальними, у сьогоднішній день, є: налагодження роботи Конституційного Суду України; забезпечення незалежності судової влади та суддів; викорінення корумпованості у судах; реформування судової влади; відновлення довіри до судів. Саме вирішенню цих завдань і присвячена дисертаційна робота Полянського А.Г., що також її актуалізує, з точки зору державно-правової практики.

Чітке визначення предмету і об'єкту дослідження дозволило автору ефективно спрямувати свої зусилля на досягнення поставленої мети і, тим

самим, уникнути в роботі фактів розпорошеного і розпливчатого викладення матеріалу. У цьому сенсі, дисертаційна робота Полянського А.Г. є цілісним, монографічно-структурованим, логічно-викладеним дослідженням.

Крім того, достовірність та обґрунтованість наукових результатів у дисертаційному дослідженні забезпечується оптимальною методологічною основою. Так, Полянський А.Г. дуже вдало використовує різноманітні підходи, принципи та методи наукового дослідження – філософсько-світоглядні, загальнонаукові та конкретно-наукові, а саме: системний; історичний; структурний, інституційний, емпіричний, діалектичний, аналізу та синтезу, дедукції та індукції, порівняльно-правовий, історико-правовий, функціонально-правовий тощо (с. 21). Протягом усього дослідження автор усвідомлено та ефективно використовує зазначені і не згадані підходи, принципи та методи наукового дослідження.

З точки зору наукової новизни отриманих результатів, робота Полянського А.Г. також не викликає будь-яких сумнівів. Дійсно, їх наукова новизна визначається сучасною постановкою проблеми, теоретико-евристичним баченням наукового дослідження з позиції теорії конституційного права, а саме необхідністю комплексного теоретико-правового аналізу реалізації функції правосуддя в сучасних умовах конституційного розвитку України, обґрунтуванням її теоретичної бази, а також з'ясуванням можливості її практичного використання.

Крім того, новизна отриманих результатів перш за все пов'язана з авторським визначенням реалізації функції правосуддя в сучасних умовах конституційного розвитку України як правової категорії, зміст якої, з одного боку, узгоджується із вимогами природного права, загальнолюдськими цінностями, а з іншого – відповідає новій соціально-політичній орієнтації нашої держави як правової, соціальної, демократичної, глибинним економічним та соціально-політичним перетворенням, що відбуваються в країні. Тобто, новизна і актуальність одержаних результатів не викликає будь-

яких запитань. Робота є актуальною не лише для юридичної науки, а і для юридичної практики.

Наукова новизна одержаних результатів (положень, узагальнень, висновків, пропозицій та рекомендацій) впливає з актуальності теми дослідження. Вона полягає також в тому, що сама робота є сучасним, комплексним науковим дослідженням реалізації функції правосуддя в сучасних умовах конституційного розвитку України. Найбільш цікавими, теоретично новими та практично значущими є наступні положення, висновки, класифікації, узагальнення, пропозиції та рекомендації цього дисертаційного дослідження:

- висновок, що «... правосуддя завжди є виключною функцією судової влади, але не вся діяльність судової влади зводиться до цієї функції» (с. 30);

- власна дефініція правосуддя відповідно до якої «... правосуддя – це функція судової влади, здійснювана у чітко визначених законом процесуальних формах і спрямована на справедливе розв’язання (вирішення) конфліктів, які виникають між суб’єктами суспільних відносин» (с. 38 - 39);

- виокремлені функціональні характеристики правосуддя, що є відмінними від інших державних функцій (с. 51 - 52);

- угруповання сучасних правових механізмів та гарантій забезпечення незалежності судової влади, які діють у переважній кількості демократичних держав (с. 94 – 9);

- узагальнення, що «... принцип незалежності суду реалізується насамперед через незалежність суддів, яка передбачає незалежність як від зовнішнього (від чинників, що містяться за межами судової системи) так і внутрішнього (від чинників усередині самої судової системи) впливу на процес прийняття суддею рішення зі справи» (с. 103);

- виокремлення основоположних елементів ефективності правосуддя до яких віднесені: оптимальність правосуддя; досягнення цілей правосуддя; організація правосуддя (с. 154);

- угруповання основних гарантій забезпечення ефективного правосуддя, якими визнані: загальні гарантії незалежної діяльності суддів; безпека процесу

відправлення правосуддя; матеріально-технічне і організаційне забезпечення здійснення правосуддя (с. 156 - 159);

- висновок, що «Мета конституційної реформи в частині правосуддя – привести судочинство України до європейських стандартів та забезпечити захист прав, свобод та законних інтересів громадян шляхом своєчасного, ефективного і справедливого вирішення правових спорів на засадах верховенства права» (с. 171);

- особисто авторське виокремлення напрямів реформування системи правосуддя (с. 172);

- твердження, що «Реалізація реформи правосуддя на сучасному етапі конституційного розвитку України означає не лише відмову від успадкованих стереотипів радянського судочинства та створення нової законодавчої бази реформування судової влади, але й наповнення конституційних принципів реалізації функції правосуддя реальним змістом» (с. 177).

Дисертація має чітко виражену практичну спрямованість, адже може бути використана у процесі правотворчої та правореалізаційної діяльності, як її методологічне підґрунтя, у науково-дослідній роботі та навчальному процесі, як їх першооснова.

Основні теоретичні положення і висновки дисертаційного дослідження оприлюднені на 10 конференціях та відображені в 7 наукових працях у фахових юридичних виданнях, у тому числі 1 стаття в іноземному науковому виданні (с. 26). Вони достатньо ємко та точно відображають зміст та головні надбання дисертаційного дослідження.

Зазначене свідчить про наукову новизну отриманих результатів і практичне значення підготовленої здобувачем роботи. Можна стверджувати, що мета дисертаційного дослідження досягнута, сформульовані завдання вирішені.

Разом з тим, як і будь-яка інша, проблемна наукова праця наявне дисертаційне дослідження характеризується певними недостатньо обґрунтованими та спірними положеннями, що носять дискусійний характер і

можуть бути враховані в подальших дослідженнях за названою тематикою. А саме:

1. Оскільки дисертаційне дослідження називається «Реалізація функції правосуддя в сучасних умовах конституційного розвитку України» то було б правильним розпочати його викладення із особисто авторського розуміння функцій держави та їх системи, загалом, а вже після цього зазначити поняття, гарантії, реформування, практичне втілення функції правосуддя в сучасних умовах конституційного розвитку України. Адже, з точки зору теорії системності, розглядаючи будь-яке явище, що є елементом певної системи, доцільно, насамперед, змоделювати, хоча б схематично, цю систему, що дозволить чітко і недвозначно визначити місце і роль певного елемента у цій системі.

2. Полянський А.Г. стверджує, що «У Конституції України розділ, присвячений діяльності судової влади (розділ VIII), отримав свою назву саме завдяки функції, яку вона покликана виконувати, а саме – функції правосуддя. Зокрема, якщо попередні розділи конституції (розділи IV-VII) було визначено за інституціональною ознакою (це розділи присвячені діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України та іншим органам виконавчої влади), то цей розділ було визначено функціонально. Хоча відмічаючи таку властивість Конституції України не варто робити висновок про її виключність у цьому плані» (с. 67). Здається, що тут варто вести мову не про виключність Конституції України, відносно назви Розділу VIII «Правосуддя», а про її недолугість та непродуманість, адже є не зрозумілим, які підстави викладення у цьому Розділі наступних статей: 131 - присвяченої Вищій раді правосуддя; 131¹ - про прокуратуру; 131²- визначає статус адвокатури. Тобто, відносно текстуального викладення цього Розділу і назва «Судова влада» і назва «Правосуддя» не є виправданими. Дійсно частина 4 розділу III «Організація державної влади» Конституції Македонії від 17 листопада 1991 р. називається «Правосуддя», але у цій частині йдеться виключно за суди, а не прокуратуру, адвокатуру тощо

3. Враховуючи, беззаперечну, професійну обізнаність Полянського А.Г. у проблемі реалізації функції правосуддя в сучасних умовах конституційного розвитку України, його надзвичайно цікаві роздуми стосовно співвідношення судового контролю та судового конституційного контролю (с. 161 – 165), хотілося б почути його думку стосовно віднесення Конституційного Суду України до: а) органів судової влади; б) органів правосуддя; в) контрольних наглядових органів; г) спеціалізованих конституційних органів. Особливо враховуючи його тезу згідно якої «Наразі рішення органів конституційної юстиції у переважній більшості випадків мають велике політичне значення, але як раз це і переконує, що органи конституційної юстиції повинні входити до структури органів правосуддя, підкреслюючи тим самим, що політичні справи вирішуються у спеціальному судовому процесі з додержанням всіх без виключення демократичних принципів правосуддя» (с. 166).

І до того ж, було б цікавим з'ясувати, які заходи можуть вивести сучасний Конституційний Суд України із тієї кризи у якій він опинився завдяки останнім своїм рішенням, які набули, беззаперечного, політичного забарвлення.

Загалом, зазначені рекомендації, побажання та запитання мають дискусійний характер і зумовлюються складністю проблеми, що пізнається та її неопрацьованістю в юридичних джерелах, що можливо і стало причиною, які їх викликали. Разом з тим зазначені положення не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка представляє собою закінчене наукове дослідження актуальної проблеми, яка має не тільки теоретичне, а й практичне значення.

Саме тому можна констатувати, що дисертація Полянського А.Г. є завершеним цілісним, науковим дослідженням, яке відзначається новизною і практичною спрямованістю, реальною перспективою подальших досліджень з проблем теорії права та конституційного права.

Положення дисертації повністю відображені у фахових виданнях та оприлюднені на науково-практичних конференціях. Текст автореферату відповідає змісту дисертації.

А отже можна сформулювати загальний висновок сутність якого у твердженні, що дисертаційне дослідження «Реалізація функції правосуддя в сучасних умовах конституційного розвитку України» відповідає вимогам щодо робіт які подаються на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, а його автор, Полянський Анатолій Григорович, заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,

директор навчально-наукового інституту

«Юридичний інститут ДВНЗ «Київський національний

економічний університет імені Вадима Гетьмана»

AM
А.М. Колодій.

*Свої коментарі до
10 метрика до*